

Sygn. akt. I Ns 892/13

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący SSR Joanna Kończyk

Protokolant E. B.

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2016 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z wniosku **B. S.**

z udziałem **A. D. (D.)**

o podział majątku

postanawia:

I. ustalić, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków B. S. i A. D. wchodzi własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w S. przy ul. (...), pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. o wartości 96.800 zł (dziewięćdziesiąt sześć tysięcy osiemset złotych 00/100),

II. oddalić wniosek wnioskodawczyni o ustalenie nierównych udziałów i ustalić, że udziały byłych małżonków B. S. i A. D. są równe i wynoszą po 1/2,

III. dokonać podziału majątku wspólnego B. S. i A. D. w ten sposób, że przyznać wnioskodawczyni B. S. własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego opisanego w pkt I postanowienia bez spłaty na rzecz uczestnika postępowania A. D.,

IV. przyznać radcy prawnemu B. G. ze środków Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w S. kwotę 2952 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote 00/100) tytułem wynagrodzenia za pełnienie funkcji kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika postępowania A. D.;

V. nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w S. od uczestnika postępowania A. D. nieuiszczone koszty sądowe-wydatki na wynagrodzenie kuratora, w kwocie 2952 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote 00/100).

Sygn. akt I Ns 892/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni B. S., wniosła o podział majątku wspólnego jej i jej byłego męża – **uczestnika postępowania A. D.** domagając się ustalenia, że w skład majątku wspólnego w chwili ustania małżeńskiej wspólności majątkowej stron, wchodziło spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) o powierzchni 38,72 m², położonego w S. przy ul. (...). Wnioskodawczyni wniosła również o ustalenie na podstawie art. 43 § 2 k.r.o., że jej udział w majątku wspólnym wynosi 100 % oraz dokonanie podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, że ograniczone prawo rzeczowe w postaci własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu

mieszkalnego przyznać wnioskodawczyni. Wraz z wnioskiem o podział majątku wspólnego wnioskodawczyni złożyła wniosek o ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika postępowania oraz zwolnienie od kosztów sądowych w całości i ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni wskazała, iż małżeństwo jej i uczestnika zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Słupsku I Wydziału Cywilnego z dnia 17 stycznia 1995 r., sygn. akt C (...). Argumentowała, iż przed zawarciem związku małżeńskiego ani podczas jego trwania strony nie zawierały umów majątkowych małżeńskich, nie dokonywali podziału majątku. Uczestnik postępowania wyprowadził się ze wspólnie zajmowanego z wnioskodawczynią mieszkania i pozostawił je do jej wyłącznej dyspozycji, nie kontaktował się z wnioskodawczynią od 15 – stu lat i nie jest jej znane jego aktualne miejsce pobytu. Z informacji jakie uzyskała wynika, iż od kilkunastu lat przebywa poza granicami Polski i nie ma z nim kontaktu. Wnioskodawczyni, wskazała nadto, iż skład majątku wspólnego w chwili ustania małżeńskiej wspólności majątkowej stron wchodziło spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) o powierzchni 38,72 m², położonego w S., przy ul. (...). Strony nie posiadały wspólnych ruchomości ani oszczędności które mogły by być przedmiotem podziału. W.w lokal mieszkalny został przydzielony wnioskodawczyni przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w S. jako lokatorskie spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego dnia 20 września 1991 r. a decyzją z dnia 12 listopada 1993 r. Spółdzielnia dokonała przekształcenia lokatorskiego prawa do zajmowanego lokalu na własnościowe prawo do lokalu. Środki niezbędne do uzyskania własnościowego prawa do lokalu pochodziły z majątku wnioskodawczyni oraz z darowizny dokonanej przez jej brata do jej majątku osobistego. Wnioskodawczyni podniosła, iż oświadczeniem z dnia 2 marca 1995 r. uczestnik postępowania zrzekł się praw do mieszkania oraz wkładu budowlanego na jej rzecz. W ocenie wnioskodawczyni pomimo faktu, iż powyższe prawo zostało nabyte w czasie trwania małżeńskiej wspólności majątkowej, uczestnik postępowania nie przyczynił się w żadnym stopniu do powstania majątku wspólnego, albowiem kwota niezbędna do nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu pochodziła wyłącznie ze środków własnych wnioskodawczyni, w tym darowizny.

Postanowieniem z dnia 22 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy w S. w pkt. 1 zwolnił wnioskodawczynię B. S. od ponoszenia kosztów sądowych w całości, w pkt. 2 oddalił wniosek wnioskodawczyni o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Zarządzeniem z dnia 23 sierpnia 2014 r. Przewodnicząca ustanowiła dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika postępowania A. D. kuratora procesowego w osobie radcy prawnego B. G..

Na rozprawie w dniu 12 stycznia 2015 r. kurator dla nieznanego z miejsca pobytu **uczestnika postępowania A. D.** wniósł o ustalenie, że udziały małżonków są równe i powołanie biegłego sądowego na okoliczność wyceny wartości mieszkania.

Na rozprawie w dniu 12 stycznia 2015 r. wnioskodawczyni podniosła, że przez 20 lat od rozwodu w całości ponosiła koszty utrzymania lokalu tj. opłaty bieżące i opłaty za remonty. Uczestnik postępowania nie chciał być zameldowany w lokalu, aby nie stracić prawa najmu lokalu komunalnego, które kolejno wykupił od miasta i sprzedał. Opuszczając lokal zabrał swoje rzecz osobiste, rzeczy codziennego użytku, telewizor, video oraz pralkę, w lokalu pozostały jedynie meble, kanapa, segment oraz wyposażenie pokoju syna wnioskodawczyni które zakupili jej rodzice. Strony nie posiadały samochodu ani innych cennych ruchomości. Uczestnik postępowania przez okres trwania małżeństwa pracował ok. 3 miesiące.

Na rozprawie w dniu 21 września 2015 r. kurator dla nieznanego z miejsca pobytu **uczestnika postępowania A. D.** wniósł o ustalenie, że udziały stron wynosiły po 50 % oraz zasądzenie ewentualnej spłaty na rzecz uczestnika postępowania.

Na rozprawie w dniu 20 stycznia 2016 r. wnioskodawczyni wniosła o przyznanie jej przedmiotowego lokalu a kurator dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika postępowania A. D. cofnął wniosek o powołanie biegłego i przyznał wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego wskazaną przez wnioskodawczynię.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. S. i A. D. w dniu 31 sierpnia 1991 r. zawarli związek małżeński. Małżeństwo to wyrokiem Sądu Wojewódzkiego wS. z dnia 17 stycznia 1995 r., sygn. akt I C 795/94 zostało rozwiązane przez rozwód. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 7 lutego 1995 r. B. D. powróciła do nazwiska S..

dowód: wyrok Sądu Wojewódzkiego w S. z dnia 17 stycznia 1995 r. k. 26., zarządzenie k. 27 w aktach I C (...)

W skład majątku wspólnego byłych małżonków B. S. i A. D. wchodzi własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w S. przy ul. (...), pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. o wartości 96.800,00 zł (dziewięćdziesiąt sześć tysięcy osiemset złotych 00/100).

bezsporne

B. C. (obecnie S.) w dniu 20 marca 1975 r. złożyła wniosek o przydział mieszkania spółdzielczego typu lokatorskiego (...).

Decyzją z dnia 30 kwietnia 1975 r. Zarządu Spółdzielni (...) w S. została przyjęta na poczet członków Spółdzielni i wpisana do rejestru członków nr (...).

W dniu 21 marca 1978 r. B. S. złożyła wniosek o przydział lokalu mieszkalnego.

W dniu 17 kwietnia 1991 r. T. S. (1), były mąż B. S., złożył oświadczenie, w którym zrzekł się wkładu mieszkaniowego zgromadzonego na książeczce mieszkaniowej nr (...), w całości na rzecz B. S..

W dniu 20 września 1991 r. Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. dokonał przydziału na rzecz B. S. spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, położonego w S. przy ul. (...) z prawem zamieszkiwania w przydzielonym lokalu przez B. S. i jej syna T. S. (2).

W dniu 23 września 1991 r. został podpisany protokół zdawczo odbiorczy przekazania B. S. lokalu numer (...).

dowód: przydział lokalu mieszkalnego z dnia 20.09.1991 r. k. 8, kserokopia zaświadczenia k. 153, kserokopia kartoteki k. 154 – 155, kserokopia pisma z dn. 7.05.1992 r. k. 156 – 157, kserokopia kartoteki k. 158, protokół zdawczo – odbiorczy k. 173, dokumenty w aktach lokalowych

Pismem z dnia 12 listopada 1993 r. Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. poinformował (...), iż dokonał przekształcenia prawa z lokatorskiego na własnościowe prawo do lokalu i przydział własnościowego prawa nastąpi z dniem wpłaty wkładu budowlanego w wysokości 30.021,500,00 zł na poczet czego zostaną przekazane środki zgromadzone przez B. S. w kwocie 10.454,500 zł, jakie posiada w Spółdzielni oraz środki zgromadzone na książeczce mieszkaniowej (...) nr (...). Książeczka mieszkaniowa została darowana B. S. przez jej brata.

W dniu 30 listopada 1993 r. przydzielono B. S. własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w S. przy ul. (...).

dowód: decyzja z dnia 12.11.1993 r. k. 20, zeznania świadka J. C. k. 74 - 75, zeznania świadka T. S. (2) k. 75 – 76

W dniu 2 marca 1995 r. A. D. złożył w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. oświadczenie w treści którego wskazał, iż zrzeka się prawa do mieszkania przy ul. (...) oraz wkładu budowlanego na rzecz byłej żony B. S., jednocześnie oświadczył, że nie będzie ubiegał się o przyjęcia w poczet członków spółdzielni.

dowód: oświadczenie z dnia 2.03.1995 r. k. 66

A. D. w trakcie trwania małżeństwa mieszkał jednocześnie w mieszkaniu położonym w S., przy ul. (...) i w lokalu mieszkalnym przy ul. (...). Po rozwiązaniu związku małżeńskiego z B. S. zabrał z lokalu sprzęt audio video i telewizor.

dowód: zeznania świadka T. S. (2) k. 75, zeznania wnioskodawczynie k. 211

Lokal mieszkalny nr (...), położony w S. przy ul. (...) wyposażony był w meble, które zostały zakupione przez B. S. za środki otrzymane z podziału majątku wspólnego jej i jej pierwszego męża T. S. (1), meble do pokoju T. S. (2) zostały zakupione przez jego dziadków.

dowód: dokumentacja fotograficzna k. 139, zeznania świadka T. S. (2) k. 75,

B. S. od rozwiązania związku małżeńskiego z A. D. poczyniła następujące wpłaty na lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...):

- w okresie od 1995 r. do 2002 r. z tytułu czynszu w wysokości 24.000,00 zł,
- w okresie od 2003 r. do 2014 r. z tytułu czynszu w wysokości 33.851,28 zł,
- w wysokości 6.441,24 zł z tytułu materiałów budowlanych,
- w wysokości 5.000,00 zł z tytułu zapłaty za wykonanie usług.

dowód: dowody wpłat k. 81, k. 82, k. 91, k. 92 – 97, potwierdzenia przelewów k. 98 – 120, faktury VAT k. 121 – 137

Sąd zważył, co następuje:

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, w tym znajdujących się w aktach lokalowych Spółdzielni, których wiarygodność nie była kwestionowana, zeznaniach zawnioskowanych przez wnioskodawczynię świadków T. S. (2), J. C., A. W. oraz zeznaniach powódki. W ocenie Sądu zarówno zeznania tych świadków, jak i zeznania powódki są jasne, logiczne, spójne i korespondują ze sobą, przez co zasługują na danie im przymiotu wiarygodności.

Zgodnie z brzmieniem art. 46 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej krio) od chwili ustania wspólności ustawowej do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. Z kolei na mocy art. 688 kodeksu postępowania cywilnego (dalej kpc) do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o zniesieniu współwłasności.

W niniejszej sprawie strony zajęły zgodne stanowiska co do składu i wartości majątku objętego wspólnością ustawową. Co do wartości wchodzącego w skład majątku wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, strony przyjęły wartość tego prawa na kwotę 96.800,00 zł (k. 2, 210).

Spór między stronami koncentrował się na żądaniu wnioskodawczynie o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym i przyjęcie, że uczestnik postępowania w żaden sposób nie przyczynił się do powstania majątku wspólnego.

Na wstępie rozważań należy wskazać, iż zgodnie z treścią art. 43 k.r.o. oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Jednakże z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Spadkobiercy małżonka mogą wystąpić z takim żądaniem tylko w wypadku, gdy spadkodawca wytoczył powództwo o unieważnienie małżeństwa albo o rozwód lub wystąpił o orzeczenie separacji. (§ 2 art. 43 k.r.o.) Przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym. (§ 3 art. 43 k.r.o.)

Art. 43 § 2 k.r.o. określa dwie przesłanki ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, które muszą wystąpić łącznie i które pozostają do siebie w takim wzajemnym stosunku, że żadne "ważne powody" nie stanowią podstawy takiego orzeczenia, jeżeli stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego jest równy, a

jednocześnie - nawet różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania tego majątku nie stanowi podstawy ustalenia nierównych udziałów, jeżeli nie przemawiają za tym "ważne powody".

Pojęcie ważnych powodów dotyczy oceny, kwalifikacji zachowania drugiego małżonka oraz spowodowanych przez niego takich stanów rzeczy, które stanowią przyczynę niższej wartości majątku wspólnego niż ta, która wystąpiłaby, gdyby postępował właściwie. Chodzi tutaj przede wszystkim o nieprawidłowe, rażące lub uporczywe nieprzyczynianie się do zwiększania majątku wspólnego, pomimo posiadanych możliwości zdrowotnych i zarobkowych. Z drugiej jednak strony nieprawidłowe postępowanie polegać może na rażącym i odbiegającym od obiektywnych wzorców braku staranności o zachowanie istniejącej już substancji majątku wspólnego. Nie stanowią jednak ważnych powodów okoliczności niezależne od małżonka i przez niego niezawinione, w szczególności związane z nauką, chorobą czy bezrobociem. Sąd Najwyższy przyjmuje iż: „Przy ocenie istnienia «ważnych powodów» w rozumieniu art. 43 k.r.o. należy mieć na uwadze całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli" (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1974 r., III CRN 190/74, LEX nr 7598). W postanowieniu z dnia 27 czerwca 2003 r., IV CKN 278/01, OSNC 2004, nr 9, poz. 146, Sąd Najwyższy wskazał, że „u podstaw art. 43 § 2 k.r.o. leży założenie, że tylko w małżeństwie prawidłowo funkcjonującym usprawiedliwione są równe udziały w majątku wspólnym, pomimo że małżonkowie przyczyniali się do jego powstania w różnym stopniu. Opiera się ono na więzach osobistych i gospodarczych między małżonkami oraz na obowiązku wzajemnej pomocy. To założenie odpada jednak, gdy małżonek rażąco lub uporczywie naruszał swe obowiązki wobec rodziny bądź doprowadził do zawinonego rozkładu pożycia, choćby znalazł on wyraz tylko w separacji faktycznej, a do rozwodu nie doszło”.

W orzecznictwie przyjmuje się, iż „okoliczności natury majątkowej mieszczą się już w niejednakowym przyczynianiu się małżonków do powstania majątku wspólnego, ważnymi powodami są zaś względy natury etycznej, które sprawiają, że w danych okolicznościach równość udziałów małżonków w majątku wspólnym wyraźnie kolidowałaby z zasadami współżycia społecznego”. Sąd Najwyższy wskazuje także, że „w porównaniu ze zniesieniem wspólności ustawowej decyzja o ustaleniu nierównych udziałów w majątku wspólnym powoduje znacznie poważniejsze skutki. W pierwszym wypadku oboje małżonkowie zachowują swoje jednakowe uprawnienia do majątku wspólnego, tyle tylko, że skonkretyzowane w postaci równych udziałów, w drugim natomiast uprawnienia jednego z małżonków ulegają zwiększeniu, uprawnienia zaś jego współmałżonka – ograniczeniu, a nawet mogą być całkowicie wyeliminowane wskutek pozbawienia go udziału w majątku wspólnym”.

Odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego ustalonego w niniejszej sprawie, nie można podzielić stanowiska wnioskodawczyni, iż w niniejszej sprawie zachodziły podstawy do ustalenia nierównych udziałów. Okoliczności sprawy nie pozwalały przyjąć, iż małżonkowie w różny sposób przyczynili się do powstania majątku wspólnego. Wnioskodawczyni podstawę do ustalenia nierównych udziałów wywodzi jedynie z faktu, iż wkład budowlany na przekształcenie lokatorskiego prawa do lokalu na spółdzielcze został pokryty z jej środków własnych i środków z darowizny dokonanej przez jej brata. Co istotne, wnioskodawczyni w ogóle nie podniosła okoliczności, które mogłyby świadczyć o istnieniu ważnych powodów w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.

Wnioskodawczyni nie udowodniła zatem, że zostały spełnione łącznie przesłanki uzasadniające wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Zgodnie zaś z treścią art. 45 k.r.o. każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z jego majątku osobistego na majątek wspólny. Wniosek o rozliczenie takich wydatków i nakładów wymaga sprecyzowania co do wysokości, jak i udowodnienia, zgodnie z regułami określonymi w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd nie rozliczał w niniejszej sprawie nakładów poczynionych przez wnioskodawczynię z majątku osobistego na wspólny oraz nakładów czynionych przez wnioskodawczynię po ustaniu wspólności albowiem żądanie rozliczenia takich nakładów nie pojawiło się ze strony wnioskodawczyni a Sąd nie miał powinności rozliczania ich z urzędu.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w pkt. II postanowienia oddalając wniosek wnioskodawczynie o ustalenie nierównych udziałów i ustalił, iż udziały byłych małżonków B. S. i A. D. są równe i wynoszą po 1/2.

Sąd zważył, przy tym, iż uczestnik postępowania A. D. złożył oświadczenie (w aktach lokalowych), w treści którego wskazał, iż zrzeka się praw do mieszkania przy ulicy (...) oraz wkładu budowlanego na rzecz byłej żony B. S. i jednocześnie oświadczył, że nie będzie ubiegał się o przyjęcie na poczet członków spółdzielni. Uczestnik postępowania złożył powyższe oświadczenie ok. 20 lat temu (dnia 2.03.1995 r.) i przez cały okres nie rościł sobie praw do przedmiotowego lokalu a nadto nie wniósł o podział majątku wspólnego stron postępowania. Podkreślić należy, że A. D. wyprowadził się z mieszkania przy ul. (...), obecnie zamieszkuje poza granicami Polski i nie interesuje się przedmiotowym lokalem. Nadto wnioskodawczynie samodzielnie uiszcza opłaty za lokal. Sąd uznał, że oświadczenie złożone przez uczestnika postępowania stanowi jego oświadczenie woli, w którym zrzekł się on prawa do spłaty wartości jego udziału w jedynym składniku objętym wspólnością ustawową małżeńską.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd dokonał podziału majątku wspólnego stron B. S. i A. D. w ten sposób, że przyznał wnioskodawczynie B. S. własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w S. przy ul. (...), pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) bez spłaty na rzecz uczestnika postępowania A. D..

Ponieważ uczestnik postępowania był reprezentowany przez kuratora dla strony nieznannej z miejsca pobytu strony, należało przyznać kuratorowi wynagrodzenie za pełnienie tej funkcji.

Wysokość wynagrodzenia uzasadnia przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w związku z § 6 punkt 4) oraz § 6 „a” pkt. 1 ust. 10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, z uwagi na wysokość udziału uczestnika postępowania w majątku wspólnym. Wynagrodzenie kuratora zostało nadto podwyższone o stawkę podatku VAT.

Na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz.U. 2014.1025) Sąd nakazał ściągnięcie od uczestnika postępowania na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Słupsku nieuiszczone koszty sądowe – wydatki wynagrodzenia kuratora w kwocie 2.952,00 zł (pkt V postanowienia).